

Lærermateriale til koncert Ind til Musikken

1.-2. december 2014

Kære lærere

Dette er lærermaterialet til den koncert, jeres elever skal ind at høre i DR Koncertsalen. Materialet er til læreren og indeholder kommentarer til elevmaterialet og forslag til undervisningen.

Vi har taget udgangspunkt i et af værkerne, Niels W. Gades Efterklange af Ossian, og sætter fokus på Guldalderen i Danmark. Dette også i håb om, at der kan inddrages andre fag end faget Musik, som ikke findes på skoleskemaet for en del af klassetrinnes vedkommende.

Det er ikke obligatorisk at anvende materialet, hverken elevmaterialet eller lærermaterialet. Det er blot tænkt som inspiration til de klasser, der ønsker at dykke lidt dybere ned i perioden fra Niels W. Gades fødsel i 1817 frem til Carl Nielsens fødsel i 1865. Der kan plukkes fra det, så det kan lægges ind i undervisningen, som det bedst passer den enkelte klasse.

Det eneste, vi beder jer om, er at eleverne kommer igennem de sider, vi har om musikken ved koncerten. Af samme grund har vi skruet ned for sværhedsgraden i teksten om værkerne. Vær opmærksom på, at tekst om Niels W. Gade og Efterklange af Ossian ligger i afsnittet Musikken i perioden.

Derudover vil vi bede jer om, at eleverne hører musikken inden koncerten. I kan downloade musikken her:

http://www.dr.dk/Koncerthuset/dr-musikariet/artikler/ind-til-musikken_1.htm

Her er et overblik over materialerne

(elevmateriale og lærermateriale)

KORT OM ELEVMATERIALET

Elevmaterialet er teksttungt og for især 7. klasser vil det være udfordrende læsning. Vi har derfor tilstræbt, at der i lærermaterialet er links til videoklip og anden tekstløs undervisning som supplering til teksten.

Vi har prøvet at få så mange pensumværker og kanoniserede kunstnere med i elevmaterialet, så klassen enten kender kunstnerne i forvejen eller kan bruge det som en anledning til at dykke ned i de værker fra perioden, der alligevel skal komme på skemaet på et eller andet tidspunkt i deres skoleforløb.

Meget af teksten om historie, billedkunst og litteratur er omskrevet fra museers og andre "autoriserede" sites. Dette har vi gjort for at sikre os, at det, eleverne læser, er så korrekt som muligt.

Eleverne skal ikke nødvendigvis igennem hele materialet; I er velkomne til at gennemgå enkelte afsnit.

I listen over anbefalede sites, kan I se, hvilke sites, vi især har gjort brug af.

LÆRERMATERIALET

Danmark 1800 – 1853

- H. C. Ørsted

Kunsten i perioden

- P.F.S. Grundtvig

Musikken i perioden

- Niels W. Gade

Billedkunsten i perioden

- Eckersberg
- Skovgaard
- Lundbye

Litteraturen i perioden

- Steen Steensen Blicher
- H.C. Andersen

Den anden Slesvigske krig i 1864

- Optakt til krigen
- 1864
- Menig Jørgensen

Om nationalfølelse og national identitet

- Nationale og etniske mindretal

Musikken ved værkerne

- Carl Nielsen
- Hans Abrahamsen
- Niels W. Gade
(afsnit under Musikken i perioden)
- Launy Grøndahls Basunkoncert
(om basunen)

Danmark i perioden 1800-1853

For at kunne forstå musik bedre, kan det ofte være en hjælp at kende den samtid, musikken er skrevet i.

Vi har valgt kort at opridse nogle af de dramatiske begivenheder, der fandt sted i Danmark op til Danmarks afståelse af Norge, som er næsten samtidig med Niels W. Gades fødsel.

Til et undervisningsforløb om Guldalderen er der stor hjælp at hente på følgende sites. Vi har hentet meget af vores materiale her:

SKOVGAARD MUSEET I VIBORG

Skovgaard Museet har et meget fint undervisningsmateriale om Guldalderen.

I finder museets site her:

www.skovgaardmuseet.dk

Og Skovgaard Museets undervisningsmateriale om Guldalderen her:

http://www.skovgaardmuseet.dk/media/42468/guldalder_undervisning.pdf

UNDERVISNINGSMINISTERIET

På Undervisningsministeriets læringsportal, EMU, kan I finde masser af stof om forfattere, kunstnere, historiske perioder etc. Der er forslag til undervisning og links til kulturinstitutioner.

I finder site her:

<http://www.emu.dk>

Og her er sitet om romantikken:

<http://www.emu.dk/modul/romantikken>

DR SKOLE

Hvis I ikke allerede er brugere af DR Skole, kan vi varmt anbefale jer at blive det. DR Skole har et stort site, der dækker de fleste fag og klassetrin. Her finder I levende billeder i form af DR arkivmateriale og masser af undervisningsforslag og information.

I finder sitet her:

<http://www.dr.dk/skole>

HISTORIEFAGET.DK

Dette site kan anbefales. Det kræver abonnement, men der er mulighed for en måneds gratis prøveabonnement, for de af jer, der ikke abonnerer. Sitet:

<http://www.historiefaget.dk/>

GOLDEN DAYS

Golden Days har et helt site om Guldalderen.

Her kan I finde information om kunstnere, politikere og store begivenheder i perioden.

I finder sitet her:

www.guldalder.dk

ASSISTENS KIRKEGÅRDEN

På Assistens Kirkegårdens site ligger der fine portrætter af mange af de begravede personligheder på kirkegården. Mange af dem har endda små formidlingsvideoer tilknyttet.

Det generelle site er www.assistens.dk

Her er det generelle link til små videoer på sitet:

<http://assistens.dk/oplevelser/video-arkiv/>

Øvrige sites

Skulle I have lyst til at dykke yderligere ned i enkelte af begivenhederne, kommer der her link til diverse sites, vi har lånt lystigt fra, og hvor I kan finde flere oplysninger. Vi har listet sites under de begivenheder, de hører til.

KØBENHAVNS BRAND 1795

Der findes forskellige sites, hvor der kan hentes information om Københavns Brand i 1795.

Vi anbefaler: Wikipedia:

http://da.wikipedia.org/wiki/K%C3%B8benhavns_brand_1795

Københavns biblioteker:

<https://bibliotek.kk.dk/temaer/7393/blog/koebenhavn-braendte>

KØBENHAVNS BOMBARDEMENT I 1807

Assistens Kirkegård har også materiale om Københavns bombardement.

Det finder I her:

<http://assistens.dk/kobenhavns-bombardement/>

ENEVÆLDEN AFSKAFFES OG GRUNDLOVEN INDFØRES

Vi anbefaler Danmarkshistorien.dk:

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/vejen-mod-grundlov-og-demokrati-1830-1849/>

H.C. ØRSTED

Det er oplagt at have noget med om H.C. Ørsted. Ikke kun er han en af Danmarks verdenskendte fysikere og havde stor indflydelse på den samtidige samfundsudvikling, det er også i udskolingen, at mange af eleverne vil komme til at beskæftige sig med elektromagnetisme.

I kan finde fin formidling om H. C. Ørsted på Assistens Kirkegårdens site:

<http://assistens.dk/h-c-orsted-2/>

DE RÅDGIVENDE STÆNDERFORSAMLINGER

Vores tekstkilder har primært været

Skovgaard Museet og Danmarkshistorien.dk:

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/staenderforsamlingerne-1834-1848/>

Kunsten og kulturlivet i perioden

N.F.S. Grundtvig

Det ville være mærkeligt ikke at have Grundtvig med i et undervisningsmateriale. Han satte ikke kun et stort præg på sin samtid, men har været afgørende for, hvordan vi i Danmark i dag opfatter os selv, vores samfund og folkekirken.

Til gengæld er det svært at opsummere Grundtvigs tanker og ideer på en A4 side. Vi har gjort vores bedste.

I kan finde stof om Grundtvig på følgende sites:

GRUNDTVIG.DK

Grundtvig.dk under Grundtvigs Forum har et fint undervisningsmateriale til udskoling.

I finder det her:

<http://www.grundtvig.dk/>

og her:

<http://www.grundtvig.dk/bibliotek/undervisningsmateriale-om-grundtvig.html>

DR SKOLE

Grundtvig optræder i den kommende DR julekalender. Elever i udskoling ser næppe julekalenderen, men teksten på sitet egner sig glimrende til aldersgruppen.

Sitet er her:

<http://www.dr.dk/skole/Dansk/pagten-og-grundtvig/pagten-og-grundtvig-forside.htm>

Billedkunsten i perioden

Mange af Danmarks kunstmuseer har fine undervisningsmaterialer og undervisningsforløb. Vi har her samlet en lille liste over de museer, vi har hentet tekst og inspiration fra.

STATENS MUSEUM FOR KUNST

Her er link til museets mange undervisningsmaterialer:
<http://www.smk.dk/besoeg-museet/undervisning/gratis-undervisningsmateriale/>

SKOVGAARD MUSEET

http://www.skovgaardmuseet.dk/media/42468/guldalder_undervisningpd

DEN HIRSCHSPRUNGSKE SAMLING

På Den Hirschsprungske Samlings website kan der læses om nogle af museets værker – herunder en del guldaldermalere.

I finder siden her:

<http://www.hirschsprung.dk/CollectionItem.aspx?id=5>

NIELS LAURITZ HØYEN

Høyen er essentiel for at forstå strømmingen i kunsten i Guldalderen. Til jeres egen baggrundsviden får I her Høyens foredrag i Studenterforeningen 1863. Den giver et fint indblik i, hvad der rørte sig i tiden

I finder den her:

http://www.nomos-dk.dk/skraep/1849_1863/hoeyen.html

KØBENHAVNS KOLERAEPIDEMI

Da Eckersberg dør under koleraepidemien, har vi taget lidt om den med. Skulle I have lyst til at beskæftige jer med koleraepidemien i København, har Københavns Stadsarkiv et meget fin undervisningsmateriale beregnet på 10. klasse.

I finder det her:

<http://www.kbharkiv.dk/udforsk/undervisning/gymnasium/koleraen-1853-undervisningsmateriale>

Litteraturen i perioden

Steen Steensen Blicher

Steen Steensen Blicher adskiller sig fra perioden ved at være betydeligt mere realistisk og meget mindre idylliserende end de samtidige kunstnere. Mange hævder, at han på sin vis bærer meget af arven fra oplysningstiden med sig og på samme tid skriver sig ind i perioden efter guldalderen.

Når vi har valgt at tage Blicher med alligevel, til trods for hans atypiskhed, er det dels fordi, han er en stor forfatter og central i dansk litteratur. Derudover er hans forfatterskab standardpensum i udskolingen.

HOSEKRÆMMEREN

Vi har valgt at pege på Hosekræmmeren, da det er en af hans mere tilgængelige noveller. Derudover er historien sædvanligvis tiltrækkende for alderstrinnet.

TEKSTEN

Hvis I ikke allerede har teksten liggende, findes den i både original og moderniseret udgave på E-Museum sitet under Blicher Museet på Hørningholm og Blicheregnens Museum.

Sitet finder I her:

<http://www.nilen.dk/projekter/blicher/forfatteren/noveller/start.htm>

HOSEKRÆMMEREN SOM FILM

Hosekræmmeren er glimrende filmatiseret. Filmen varer 84 minutter og kan skaffes via Cinemateket / Det Danske Filminstitut.

Her er Cinemateket om Hosekræmmeren:

<http://www.dfi.dk/faktaomfilm/film/da/119.aspx?id=119>

OM BLICHER

Igen er Blicher museet oplagt at besøge enten live eller digitalt.

I finder tekst om Blicher her:

<http://www.nilen.dk/projekter/blicher/>

Blicheregnens Museum har et fint undervisningsmateriale på deres site.

I kan hente materialet her:

[file:///C:/Users/dobe/Downloads/Blicher+undervisningsmateriale1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/dobe/Downloads/Blicher+undervisningsmateriale1%20(1).pdf)

Den Store Danske Encyklopædi har fin,

kort information om Blicher:

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kunst_og_kultur/Litteratur/Digter/Steen_Steensen_Blicher

Og så er der jo altid Wikipedia:

http://da.wikipedia.org/wiki/Steen_Steensen_Blicher

Og skulle I selv have lyst til at dykke lidt mere ned i Blichers forfatterskab og øvrige virke, kan vi anbefale et besøg på Blicher Nu sitet:

http://www.blicher-nu.dk/Blicher_i_opposition_til_sin_samtid

Hans Christian Andersen

Det er umuligt at komme udenom H. C. Andersen. Til gengæld næsten også umuligt at skrive kort om den verdensberømte forfatter, hvis forfatterskab er enormt.

Vi har valgt at fokusere på den nationalromatiske del af hans forfatterskab, da det giver god mening i forhold til Guldalderen. Derudover er H.C. Andersen så berømt som eventyrforfatter, at digtene og romanerne har en tendens til at stå i skyggen af eventyrene – i hvert fald hos den yngre generation.

SITES OM H.C. ANDERSEN

Der er masser af gode sites om H.C. Andersen.

Først og fremmest er der undervisningsportalen fra Undervisningsministeriet. I anledning af 200-året for Andersens fødsel har Undervisningsministeriet udfærdiget et meget fint site:

<http://www.emu.dk/modul/hc-andersen-200-%C3%A5r>

Meget oplagt er H.C. Andersens hus site.

Her finder I information og forslag til undervisning.

I finder sitet her:

<http://museum.odense.dk/boern-unge/boern-unge/undervisning/hc-andersens-hus/for-de-store>

Et andet godt sted er Assistens Kirkegårdens site, hvor der ligger masser af stof og sjove historier om H.C. Andersen.

Her er sitet:

<http://assistens.dk/hans-christian-andersen-2/>

Der er et glimrende "amatør"-website om H.C. Andersen her:

<http://www.hcandersen-homepage.dk/>

Det er bestemt et besøg værd – især for mere kuriøs viden om H.C. Andersen.

Krigen i 1864

Det er i år 200-året for krigen i 1864, og lige for tiden vrir det med programmer og temaer, der knytter sig til krigen. Da 1864 ligger i umiddelbart forlængelse af vores tema om guldalderen – og da Carl Nielsens far var soldat i krigen – har vi også et afsnit om krigen med.

Her er nogle af de sites, vi kender til og har benyttet os af under skrivningen af elevmaterialet om 1864.

DR SKOLE

Vi kan varmt anbefale DR Skoles site om 1864! Her kan I finde videoklip, quiz, interviews og meget andet om krigen i 1864. Det er gratis at bruge DR Skole (for institutioner). Dog kræver en del af videoerne og filmklippene et log-in.

I finder sitet her:

<http://www.dr.dk/skole/Historie/1864>

MUSEUM SØNDERJYLLAND

Meget af vores tekst om 1864 har vi hentet fra Museum Sønderjylland, som om nogen kan 1864 historien.

I finder museets gennemgang af 1864 her:

<http://www.museum-sonderjylland.dk/siderne/Museerne/Dybbol-Banke/10-Krigen-1864.html#Q>

UNDERVISNINGSMINISTERIET /EMU

EMU under Undervisningsministeriet har et helt site om 1864.

I finder det her:

<http://www.emu.dk/modul/stormen-p%C3%A5-dybb%C3%B8l-1864-en-del-af-historiekanonen>

AARHUS UNIVERSITET

Danmarkshistorien.dk under Aarhus Universitet har en god gennemgang af forløbet frem til og under krigen i 1864.

Når I går ind på dette site, vil I straks kunne se, at vi har hentet en hel del tekst fra det:

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/krigen-i-1864/>

DEN DIGITALE HISTORIEBOG

kan også anbefales:

<http://www.meloni.dk/historie/index.php/1864/krigen/1173-dannevirke>

Om national identitet

Nationalismen blomstrer i Guldalderen. Den opstår især på baggrund af spørgsmålet om Slesvigs tilhørsforhold til Danmark og de krige og konflikter, der følger i kølvandet.

De dansksindede indbyggere var centrale i diskussionen den gang og er det stadig, da vi den dag i dag har et dansk mindretal i Sydslesvig.

Vores nutid er præget af diskussioner om nationale mindretal og nationalt tilhørsforhold. Af eksempler kan nævnes krisen i Ukraine på grund af et russisk mindretal, der ønsker at løsrive sig, afstemningen i Skotland om tilhørsforholdet til Storbritannien og i Spanien ønsker en del af Catalonien selvstændighed.

Diskussioner om danskhed i forhold til de etniske mindretal i Danmark præger den politiske debat herhjemme og i større dele af Europa.

Vi har derfor ment, det var oplagt at dvæle lidt ved spørgsmålet om nationalisme, national identitet og kulturel baggrund.

Vi lægger i elevmaterialet op til refleksion. Skulle I vælge at gøre det samme, kan I hente inspiration til temaet på følgende sites:

OM ETNISKE MINDRETAL OG FOLKEDRAB

Undervisningsministeriet og Dansk Institut for Internationale Studier har et helt site om mindretal og folkedrab.

I finder sitet her:
www.folkedrab.dk

Den Store Danske Encyklopædi har oplysninger her:
http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Statsbegrebet_og_suver%C3%A6nitet/mindretal

DET DANSKE MINDRETAL I SYDSLESVIG

I finder fin information på Grænseforeningens site:
<http://www.graenseforeningen.dk/>

Og ligeledes fra Det Danske Mindretal i Sydslesvig:
<http://www.sydslesvig.de/>

DEN DANSKE KIRKE I UDLANDET

I kan besøge Den Danske Sømandskirke her:
<http://www.dsuk.dk/>

Og Danes Worldwide her:
<http://www.danes.dk/>

SOLVANG

Her er Solvangs officielle site:
<http://www.cityofsolvang.com/>

Værker ved koncerten

Carl Nielsen

Næste år er det 200-året for Carl Nielsen og i løbet af det næste halve år, vil det grangiveligt myldre frem med diverse koncert – og undervisningstilbud, der alle tager udgangspunkt i Nielsen. De fleste eksisterende undervisningstilbud om Nielsen retter sig mod mellemtrinnet. Men det er bestemt muligt at sammenstykke lidt materiale fra forskellige sites. Derudover er det oplagt at tage fat i litteratur og billedkunst, der er samtidig med Nielsen.

Skulle I få lyst til at dykke mere ned i Nielsen allerede nu, kan vi anbefale jer følgende sites:

På DR Gymnasium ligger der medieklip om Carl Nielsen. Selvom selve sitet er beregnet til gymnasieeleverne, egner medieklippene sig glimrende til udskolingen:

http://www.dr.dk/Undervisning/Gymnasium/Musik/Klassisk_musik/Koncerter/Carl_Nielsens_3_symfoni/Komponisten.htm

DANSK KOMPONIST FORENING HAR FINT SITE TIL LÆRERNE.

I finder det her:

<http://www.komponistforeningen.dk/node/2247#3>

ODENSE BYS MUSEER

Har oplysninger og undervisningsmaterialer:

<http://museum.odense.dk/viden/carl-nielsen-anne-marie-carl-nielsen/carl-nielsen-tidstavle>

NIELSEN OG HANS SAMTID

Når I skal med klassen ind til koncert med værker af Carl Nielsen, kunne det være en glimrende anledning til at tage fat nogle af Nielsens samtidige og beslægtede kunstnerkolleger.

Billedkunst

L. A. Ring

L. A. Ring er meget oplagt. Han er fra samme periode som Nielsen, og hans tilgang til kunsten er beslægtet med Niensens (symbolisme).

STATENS MUSEUM FOR KUNST

har lavet et meget fint undervisningsmateriale om L. A. Ring, som vi på det varmeste kan anbefale.

I finder materialet her:

<http://www.smk.dk/besoeg-museet/udstillinger/tidligere-udstillinger/2007/la-ring-paa-kanten-af-verden/undervisningsmateriale-indblik/>

Litteratur

Jeppes Aakjær

Det er oplagt at tage udgangspunkt i Nielsens kendte sang til Jeppes Aakjærs digt Jens Vejmand. Der findes masser af litteratur og sites om Jeppes Aakjær. Her er en liste over nogle af de sites, vi selv ville gøre brug af, hvis vi skulle forberede et forløb:

ARKIV FOR DANSK LITTERATUR:

http://adl.dk/adl_pub/fpportraet/cv/ShowFpItem.aspx?noc=adl_pub&ff_id=51&p_fpkat_id=biog

NATIONALMUSEET/FRILANDSMUSEET

har undervisningsmateriale om Jeppes Aakjær (Vredens Børn):

http://natmus.dk/fileadmin/user_upload/natmus/frilandsmuseet/pdffiler/Vredens_boern_-_undervisningsmateriale.pdf

DR SKOLE:

http://www.dr.dk/skole/Dansk/Danske_forfattere/Jeppes_Aakjaer/jeppe_aakjaer.htm

Sophus Claussen

Sophus Claussen er en af Danmarks største digtere og er nøjagtig samtidig med Nielsen (1865-1931). Claussen er beslægtet med Nielsen kunstnerisk og var derudover ven af ægteparret Carl og Anne Marie Carl Nielsen. Men Sophus Claussen er, indrømmet, noget af en mundfuld for de fleste elever i udskolingen. Skulle vi anbefale et værk, ville det være Skanderborg Station. Digtet vil kunne relateres til opgøret med romantikken og den borgerlige moral. Derudover er Skanderborg Station forholdsvis håndgribeligt – med lidt hjælp fra en dygtig dansklærer.

ARKIV FOR DANSK LITTERATUR:

har digtet her:

http://adl.dk/adl_pub/pg/cv/AdlPageRef.aspx?p_udg_titel=Sophus%20Claussens%20Lyrik%20Bd.%202&p_forfatternavn=sophus%20claussen&p_sidenr=57&noc=adl_pub

ARKIV FOR DANSK LITTERATUR

har fin information og støtte til undervisning om Claussen her:

http://adl.dk/adl_pub/fpportraet/cv/ShowFpItem.aspx?noc=adl_pub&ff_id=67&p_fpkat_id=indl

Hans Abrahamsen

Hans Abrahamsen er en af Danmarks store nulevende komponister. Hans værker plejer at tiltale også det unge publikum.

I finder oplysninger om Hans Abrahamsen her:

DANSK KOMPONISTFORENING

har et fint site om Abrahamsen:

<http://www.komponistforeningen.dk/node/3540>

I elevmaterialet har vi lagt et link, hvor eleverne kan høre Abrahamsens udgave af klaverstykker af Carl Nielsen. Her kan eleverne sammenligne Abrahamsens orkesterudgave af værket med Carl Niensens originale klaverværk.

Det giver en god fornemmelse for, hvad orkestrering vil sige. Når man orkestrerer svarer det lidt til at male med farver – eller en form for filmatisering af et værk.

Orkestreringen afspejler såvel komponisten, der har orkestreret værket, som det afspejler selve værket. Det kan være oplagt at tale om, hvad Hans Abrahamsen trækker frem i Niensens stykke; Hvilke farver kommer der pludselig på værket? Er der stemninger i stykket, der bliver særligt understregede? Skifter stykket karakter?